

เครื่องเงินเมืองสุรินทร์

: ตระกูลเครื่องเงิน

* อารีย์ ทองแก้ว

จังหวัดสุรินทร์มีช่างฝีมือหัตถกรรมเครื่องเงิน มีชื่อเสียงมาก สามารถคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์เครื่องเงิน เป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับที่มีลวดลายงดงามได้ ทุกรูปแบบ ด้วยฝีมือหัตถกรรมที่คิดเอง ทำเอง ใช้อุปกรณ์ง่าย ๆ ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นศิลป หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งด้าน ศิลปกรรมการทำรูปทรงลวดลายด้วยการลอกเลียนแบบ จากธรรมชาติรอบ ๆ ตัวออกมาเป็นงานศิลป์ได้อย่าง งดงาม และมีการสืบทอดต่อกันมาทั้งหมู่บ้าน การเรียนรู้กันในครอบครัวในชุมชนตลอดเวลาทำให้ช่าง มีความชำนาญเป็นพิเศษ สามารถประยุกต์ลวดลาย รูปแบบได้ตามที่มีผู้สั่งทำ ขณะเดียวกันจะอนุรักษ์รูปแบบ ลวดลายดั้งเดิมไว้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ศิลปหัตถกรรม เครื่องเงินเมืองสุรินทร์มีคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพบุรุษ และเชื้อสายฝีมือช่างรุ่นลูกรุ่นหลานอย่างน่าภาคภูมิใจ

ประวัติเครื่องเงินในประเทศไทย

การใช้เครื่องเงินในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ยุคแรก สมัยประวัติศาสตร์ มีหลักฐานการใช้เงินมาทำเป็น เงินตราใช้แลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า และนำแร่เงินมา ทำเครื่องพุทธบูชา ส่วนการนำเงินมาทำเครื่องใช้ เครื่องประดับที่แพร่หลายอยู่ทุกวันนี้มีหลักฐานปรากฏ ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๖ (จุลทรรศน์ พยาชวานนท์, ๒๕๓๗ : ๓๑-๓๓)

พุทธศตวรรษที่ ๑๔ มีหลักฐานค่อนข้าง แน่นนอนว่าได้มีช่างเครื่องเงินขึ้นทางภาคเหนือ โดย พระเจ้าเม็งรายโปรดให้สถาปนาวัดกานโถมขึ้นใน เวียงกุมกาม ไปเอาช่างมาจากพระเจ้าราชาธิราชที่

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณมนุญศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

แคว้นพุกามอังวะ ช่างเงินเหล่านี้ได้เปิดทำกิจการขึ้นใน อาณาจักรล้านนา โดยทำเครื่องเงินให้กับราชสำนัก หลายประเภท เช่น คนโท ชันน้ำพานรอง เขียนหมาก เป็นต้น

สมัยสุโขทัย การใช้เงินค่อนข้างแพร่หลายมากขึ้น ดังมีปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ว่า ในสมัย พ่อขุนรามคำแหงนั้น “ใครใคร่ค้าช้าง ค้าม้าค้า ใครใคร่ค้าเงิน ค้าทองคำ”

สมัยอยุธยา การนำเงินมาใช้มีรูปแบบต่าง ๆ มี มากขึ้น จากหลักฐานเอกสารทอหลวงเรื่องคำให้การ ขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรมว่า “ถนนผ่านป่าขันเงิน มีร้านขายขัน ขายผอบ ตลับ ของเครื่องเงินและ ถมยาค่า กำไลมือ กำไลเท้า ปิ่นช่น บิ่นเข็ม กระจับบัง พริกเทศ ขุนเพ็ด สายสะอิ่ง สังวาลทองคำซี้รัก และ สายลวดชื้อตลาดขันเงิน” (แฉ่งน้อย ปัญจพรรค์ . ๒๕๓๔ : ๒๔)

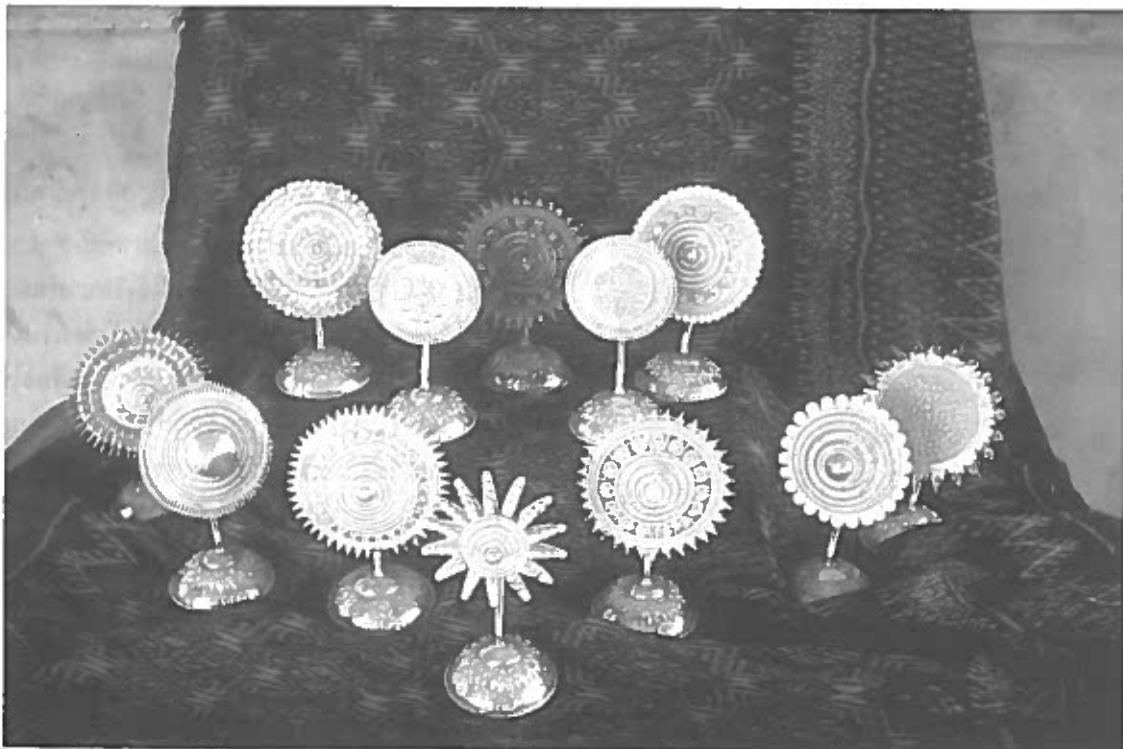
เครื่องบรรณาการจากเมืองประเทศราชจะเป็น ดอกไม้เงิน ต้นไม้เงิน เจียดเงิน ถมยาค่าในพระราชพิธี ประดับยศขุนนางชั้นผู้ใหญ่ศักดินา ๑๐,๐๐๐ ไร่ มีการตั้งเสาดัตร์เป็น “บัวทองคันเงินคันทองคันนาก” และมีการจ่ายเงินทองนากแก่ข้าราชการในราชสำนักด้วย (กรมศิลปากร . ๒๕๒๑)

สมัยรัตนโกสินทร์ คนสมัยโบราณนิยม แลกเปลี่ยนสินค้ากัน เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปมีการซื้อ ขายสินค้าด้วย “เงินตรา” คำว่า “เงินตรา” คือ การนำเนื้อเงินมาเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า และมีตราของบุคคลที่เชื่อถือได้รับรองว่า เนื้อเงินนี้ “บริสุทธิ์และมีน้ำหนักเท่าใด แต่ปัจจุบันคำว่า “เงินตรา” มีความหมายกว้างออกไป คืออาจเป็นวัตถุที่ไม่ใช่เงิน จะเป็นโลหะอื่นหรือกระดาษ สามารถซื้อขาย และ ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

ความสำคัญของเครื่องเงิน

เงินเป็นโลหะที่มนุษย์รู้จักกันมานานกว่า ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว มีหลักฐานว่าชาวอียิปต์รู้จักใช้เงินมาทำ เครื่องประดับ โลหะเงินได้มาจากสินแร่ที่เป็นเกล็ดเล็กๆ หรือเป็นเส้นปนอยู่ในหินทรายเป็นก้อนเงินบริสุทธิ์และ ที่เป็นสาร ประกอบปนอยู่ในแร่อื่นๆ นำมาตีแผ่ตั้งให้ ยาวเป็นแผ่นได้ เงินเป็นแร่ธาตุสีขาวเป็นมันวาว เงิน บริสุทธิ์เป็นธาตุแท้จัดอยู่ในจำพวกโลหะ สามารถนำ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดังนี้ (แฉ่งน้อย ปัญจพรรค์. ๒๕๓๔ : ๙)

๑. ในทางการค้าสมัยโบราณใช้แร่เงินทำ เงินตราสำหรับ แลกเปลี่ยนซื้อขายกันอย่างแพร่หลาย

๒. ทาง การ แพทย์ นำ มา ใช้ อุด ฟัน โดย นำ เงิน มา หลอม ให้ เหลว ใช้ อุด ฟัน ที่ ผุ กร่อน ให้ ฟัน สามารถ ใช้ ได้ ดัง เดิม

๓. ทาง โสย ศาสตร์ ใช้ แร่ เงิน หลอม ทำ เป็น “ ลู ก อ ม เ จ น ” นำ ไป ปลุก เสก ด้วย พิธี กรรม ความ เชื่อ ว่า ทำ ให้ หนั ง เหนียว มี อธิ ทิ ฤ ท ธิ์ และ ปา วิ หาร ยั ยิง ฟัน ไม่ เเข้า

๔. ใน ทาง สัง คม เงิน นำ มา ทำ เครื่อง ใช้ เครื่อง ประ ดับ ใน รู ป แบบ ต่าง ๆ หลาย อย่าง เช่น ชัน เงิน ของ บุ ตรี เขียน หมาก กระ เป่า เงิน โกศ สร้อย คอ สร้อย ข้อมือ กำไล ตุ่ม หู ฯลฯ ทั้ง ใน ราช สำนั ก ชน ชัน สูง และ สามัญ ชน ทั่วไป

๕. ใน ทาง เศรษฐ กิจ มี การ นำ แร่ เงิน มา ประ ดิ ช รุ ฐ์ เป็น สิ น ค้า หลาย ประเภท จำ หน่าย ออก หาราย ได้ เสริม เลี้ยง ครอบ ครว ์ ได้ เป็น อย่าง ดี ตั้ง แต่ อดีต จน ถึง ปัจจุบัน

๖. ใน ทาง วิ ท ยา ศาสตร์ มี การ ใช้ เงิน ใน ทาง อุต สาห กร ม หลาย ประเภท เช่น อุต สาห กร ม ถ่าย ภาพ อุต สาห กร ม ธิ์ เล็ก ทรอ นิค เป็นต้น

เนื้อ เงิน มีความ อ่อน พอ เหมาะ ที่ จะ นำ มา ขึ้น รู ป ทร ง ต่าง ๆ ได้ ตาม ความ ต้อง การ เพื่อ ความ สวยงาม ได้ ง่าย และ รา ค า ถูก กว่า ทอง มาก และมี คุณ สม บั ติ ใน การ ทำ หลาย เชื้อ โ ร ค บาง อย่าง ทาง การ แพทย์ ได้ ส่วน คุณ ลักษณะ พิ เศษ ของ เงิน คือ สามารถ ใช้ ผสม กับ โลหะ อื่น ๆ จะ ไม่ ดำ เช่น ผสม กับ ทอง แดง ก็ จะ ออก แดง หรือ ผสม กับ ทอง จะ ออก มา เหลือง ตาม โลหะ ที่ ผสม เงิน ที่ เก็บ ไว้ ใน ตู้ มิ ด ชิด ท่อ ทุ ม ให้ ดี จะ ไม่ ดำ ง่าย แต่ ถ้า มี สี ดำ ก็ สามารถ ชัด ล้าง ออก ได้ ง่าย โดย ต้ม น้ำ ร้อน บีบ มะนาว หรือ ชัด ทุ ด ด้วย น้ำ แช ชี ้ เถ้า หรือ ใช้ น้ำ ยา ชัด โลหะ ก็ ล้าง ออก ได้ ง่าย จึง เป็น แร่ ธาตุ ที่ ด้ รั บ ความ นิ ย ม แพร่ หลาย ตั้ง แต่ อดีต จน ถึง ปัจจุบัน

ประวัติ การ ทำ เครื่อง เงิน เมือง สุรินทร์

จังหวัด สุรินทร์ มี ชายแดน ติด ต่อ กับ ประเทศ กัมพูชา เมื่อ ราว ประมาณ ๒๗๐ ปี เศษ ใน กรุง พนม เปนุ ประเทศ ราช อาณา จักร กัมพูชา ได้ เกิด กรณี พิ พาท กัน ระหว่าง พวก ชาว กัมพูชา กับ เวียดนาม บ่อย ครั้ง ราช ฎ ร์ ด้ รั บ ความ เดือด รอน จาก การ ทำ สงคราม บาง ครอบ ครว ์ เกิด ความ เบื่อ หน่าย ได้ พากัน อพย พหนี เเข้า มา ยัง ประเทศไทย โดยเฉพาะ ตาม เขต ชายแดน จังหวัด สุรินทร์

มี ครอบ ครว ์ ทร ง ผู้ สูง ศัก ด้ ี ทร ง หนึ่ง มี ตา ทวด เป็น ผู้ นำ ได้ พากัน มา อยู่ ที่ จังหวัด มง คล บรู ธิ ของ เขมร สมัย นั้น เพื่อ รั อ ให้ สงคราม ยุติ แต่ เมื่อ รั อ อยู่ นาน ทำ ทั ของ สงคราม ก็ จะ ยึด เเยื่อ ไม่ สงบ ลง ได้ ง่าย ๆ ตา ทวด จึง ได้ พาลูก หลาน ชำ มภู เชา บรร ทัด เเข้า มา อยู่ ที่ บ้าน แนง มุด อำเภ อ กาบ เเชิง จังหวัด สุรินทร์ ใน ปัจจุบัน ต่อ มา ท่าน ได้ เลือ ก หา พื้น ที่ ที่ อุด มสม บูรณ ์ ตั้ง ภู มิ ล่า เนา อยู่ มั่น คง คือ ที่ บ้าน โค ก เมือง พุ ท ไธ สมัน ด้ หรือ เมือง ประทาย สมัน ด้ คือ บริเวณ ที่ ตั้ง อำเภ อ เมือง สุรินทร์ ใน ปัจจุบัน นี้ เอง สมัย ก่อน เป็น เมือง ร้าง แต่ มี คุณ ลอง ถน น อยู่ รั บ ๆ ด้าน มี ผู้ อาศัย อยู่ ไม่ มากนัก เพราะ สมัย นั้น มี โ ร ค ด้ ี ทั่ว ทั่ว ไ ร ค และ พิ ดา ชร ะ บา ด ผู้ คน ล้ม ตาย จำนวน มาก บาง ครอบ ครว ์ พากัน อพย พ ไป อยู่ ที่ อื่น ตา ทวด จึง ได้ พาค ครอบ ครว ์ ญาติ พี่ น้อง มา ตั้ง ภู มิ ล่า เนา ตรง บริเวณ ที่ ตั้ง ศาลากลาง จังหวัด สุรินทร์ ใน ปัจจุบัน (สวาส มุต ตะ โส ภา. ๒๕๓๗. กรกฎาคม ๑๐)

ทร ง ตา ทวด เป็น ช่าง เครื่อง ทอง ของ ราช สำนั ก กัมพูชา ที่ มี ฝีมือ มาก ท่าน มี บุตร ๓ คน บุตร คน ที่ ๑ ตั้ง ภู มิ ล่า เนา อยู่ ใน ตัว เมือง จังหวัด สุรินทร์ (จำ ชื่อ ไม่ได้) บุตร คน ที่ ๒ ชื่อ ตา อยู่ เมื่อ โต เป็น หนุ่ม ได้ แต่ง งาน ย้าย ครอบ ครว ์ ไป อยู่ ที่ บ้าน เชา สิ้น ริน ธิ์ และ บุตร คน ที่ ๓ ชื่อ ตา แก้ว เมื่อ แต่ง งาน แล้ว ได้ ย้าย ครอบ ครว ์ ไป อยู่ ที่ บ้าน จาร พัด อำเภ อ ศี ชร ภู มิ จังหวัด สุรินทร์

ตา แก้ว ได้ เรียน รั ฐิ ลปะ การ ติ เเงิน ติ ทอง ทำ เป็น รู ป ปร รณ จาก บิดา จน มีความ ชำ นา นุ สามารถ แกะ สลัก ลวด หลาย ได้ หลาย แบบ ตา แก้ว มี บุตร หลาย คน คน สุด ท้อง ชื่อ ตา เบ็ด ตา เบ็ด เป็น ลูก ที่ มีความ สนใจ เรียน รั การ ทำ เครื่อง ทอง เเครื่อง เเงิน จาก ตา แก้ว ผู้ เป็น บิดา มาก ที่ สุด จน มี ฝีมือ เป็น ที่ รั จัก ใน หมู่ บ้าน ถึง ความ ประณี ตง ดง มา ต่อ มา ตา เบ็ด ได้ แต่ง งาน กับ ยาย ช้อม ซึ่ง เป็น สาว บ้าน ไชค ตำบล เชา สิ้น ริน ธิ์ จึง ได้ ไป ตั้ง บ้าน เรือน กัน อยู่ ที่ บ้าน ไชค ตั้ง แต่ นั้น มา ตา เบ็ด มี บุตร ๕ คน ทุกคน ได้ เรียน รั วิ ชาติ เเงิน ติ ทอง ทำ รู ป ปร รณ แกะ สลัก ลวด หลาย จาก บิดา ติด ตัว กัน มา ที่ รั จัก กัน ดี คือ ตา เกิด มุต ตะ โส ภา อดีต กำนัน ตำบล เชา สิ้น ริน ธิ์ และ ตา ตุ่ม มุต ตะ โส ภา

ตา เกิด มุต ตะ โส ภา กับ ตา ตุ่ม มุต ตะ โส ภา สอง พี่ น้อง ยึด อาชีพ ทำ เครื่อง เเงิน และ เครื่อง ทอง คู่ กับ การ ทำ นา ตาม ฤดู กาล ตลอด มา ต่อ มา ได้ รวบรวม เเงิน ทุ น

พากันไปซื้อทองคำและเงินจากจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดปราจีนบุรี บ่อโพลิน และซื้อทองใบใหญ่ จากห้างตั้งโต๊ะกัง กรุงเทพมหานคร ขณะนั้น ทองคำหนักหนึ่งบาทราคา ๒๐ บาท มาตีขึ้น ทำทองรูปพรรณหลายอย่าง เช่น ต้มหู หรือ ภาชนะดินเรียกว่า ตะเกียงหรือกระจอนระยะแรกทำเป็น ๔ แบบ คือแบบประก้างจอก (ดอกจอก) ปะกาบัวบาน (ดอกบัวบาน) ปะกากระเจียว (ดอกกระเจียว) ปะกาตั้งอ้อ (ดอกอ้อ) และทำปะเก้อม (ประจำ) แล้วนำมาร้อยเป็นสร้อยคอ สร้อยข้อมือ สร้อยเท้า กำไล ข้อมือ กำไลข้อเท้า แหวน หรือสร้อยอื่น ๆ ตามสมัยนิยม ทำเสร็จแล้วนำออกไปจำหน่ายยัง จังหวัดใกล้เคียง เช่น บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และจำหน่ายในจังหวัดสุรินทร์

ราวปี พ.ศ. ๒๔๗๐ นายดิน สุทธิกลับ หรือ ชุนสินรินทร์บำรุง กำนันตำบลเขวาสินรินทร์ได้ สนับสนุนลูกหลานและชาวบ้านให้หันมาสนใจเรียนรู้อ การตีเงินตีทองเป็นเครื่องประดับเพื่อยึดเป็นอาชีพหา รายได้เลี้ยงดูกันในครอบครัวต่อไป สมัยนี้จึงมีช่าง ตีทองตีเงินที่มีฝีมือเพิ่มขึ้นหลายคน เช่น นายมัวะ ะราชารวัตร นายดิน สุทธิกลับ นายป่วย ะราชาร วัตร นายปล้ม ชิงชนะ นายแซม ประหยัดดี นางจ ันท์แก้ว นายเย็บ มุตตะโสภา ในเวลานั้นทองได้ขึ้น ราคาสูงขึ้นเป็นบาทละ ๔๐ บาท

สมัยรุ่งต่อมาเมื่อปี ๒๔๘๑ มีนายช่าง มุตตะโสภา เป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันตำบลเขวาสินรินทร์ และ นายด่าน สุทธิกลับ เป็นผู้ใหญ่บ้านโชค นายเปลี่ยน ชิงชนะ โดยได้กระทำการตีเงินตีทองเป็นรูปพรรณต่าง ๆ นานา เป็นอาชีพประจำตลอดมา สมัยนั้นทองหนัก บาทหนึ่งราคา ๒๐๐ บาท และขึ้นถึง ๔๐๐-๕๐๐ บาท พวกเขาทำเงินทำทองรูปพรรณสมัยนี้มีนายจุ่ม ดมทอม นายเปลี่ยน ชิงชัย นายทาง สมัครเดี่ยว นายเมือง มั่นยืน นายสุด คงมีคุณ นายจีน ผจญ กล้า นายพรหม มุตตะโสภา นายเมียง เหมือนเที่ยง นายช่าง มุตตะโสภา นายด่าน สุทธิกลับ นายจีน ดมทอม และนายมอญ ะราชารวัตรและรุ่นหลัง ๆ

สมัยปี พ.ศ. ๒๔๘๑ มาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๔- ๒๕๓๕ ชาวบ้านโชคผู้เป็นช่างตีเงินตีทองได้รวมทุน ทรัพย์กันเป็นเงินแล้วไปซื้อเงินและทองมาจากกรุงเทพฯ

ในราคาเงินหนักหนึ่งบาทราคา ๔๐-๑๐๐ บาท เป็นเงินแท็ร้อยเปอร์เซ็นต์ และซื้อทองหนักหนึ่ง บาทราคา ๔,๐๐๐ บาทถึง ๕,๐๐๐ บาท มาทำเป็น เครื่องเงินเครื่องทอง ออกจำหน่ายขายทั่วประเทศ และส่งออกไปยังต่างประเทศด้วย ต่อมาทอง มีราคาแพงขึ้นมาก ช่างจึงหันมาทำเครื่องเงิน รูปพรรณเป็นหลัก เพราะนอกจากเงินราคาถูกแล้วยัง เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ เมื่อนำมาแต่งกายคู่กับผ้าไหมเมืองสุรินทร์ ช่างฝีมือ คนสำคัญของคนบ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ จังหวัด สุรินทร์มี นายสวาส มุตตะโสภา นายเชียร ผจญกล้า นายพูน นับถือดี นายมวย ดมทอม นายทิน ชิงชนะ นายจาก ดมทอม นายพัน ประหยัดดี นายเพียร เกิดพุ่ม นายหนึ่ง มุมทอง นายดวม เขาเครือ นายแทน เหมือนประสาน นายยาน ดมทอม นายพวย ทะนุนาจารย์ นายต๋นอต ผจญกล้า นายประสิทธิ์ ชิงชนะ นายเบียน เขาเครือ นายยัด ทะนุนาจารย์ นายทต เหมือนประสาน นายเชิด เสมอใจ นายณรงค์ มุตตะโสภา นายทิก ทึกเทิม นายนิง เทิมหาร เป็นต้น ชาวบ้านกลุ่มนั้น ได้จัดตั้งสหกรณ์เครื่องเงินประจำหมู่บ้านโชคขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ตระกูลช่างเครื่องเงินดั้งเดิมที่มีฝีมือชั้นครู

ช่างเครื่องเงินเมืองสุรินทร์ได้รับมรดกตกทอดมา จากบรรพบุรุษที่อพยพหนีภัยสงครามมาจากประเทศ ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อมาตั้งภูมิลำเนาในเขตอำเภอ เมืองสุรินทร์ยังยึดอาชีพการตีเครื่องทองเครื่องเงินเป็น อุตสาหกรรมในครอบครัวตลอดมา เป็นการสืบทอด มรดกทางวัฒนธรรมที่ควรแก่การอนุรักษ์และส่งเสริม จะเห็นว่าหน่วยงานทางราชการในจังหวัด เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด พยายามส่งเสริม การพัฒนาฝีมือและการตลาดส่งออกทั้งภายในและ ต่างประเทศอย่างจริงจัง ต้นตระกูลช่างเครื่องเงิน ที่ชาวสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงกล่าวยกย่อง ขึ้นชมในฝีมือการทำเครื่องเงิน รูปพรรณได้งดงาม เป็นที่ยกย่องกล่าวขวัญถึงว่าเป็นมรดกของช่างเครื่องเงิน ของหมู่บ้าน คือ

๑. ตระกูลมุตตะโสภา

ต้นตระกูลมุตตะโสภา เป็นตระกูลที่เคยอาศัยอยู่ในประเทศราชอาณาจักรกัมพูชามาก่อน มีตาหวด เป็นผู้นำครอบครัวหนีภัยสงครามมา บุตรของท่าน ๓ คน แม้แต่งงานมีครอบครัวก็ย้ายไปอยู่แถวชานเมืองไม่ไกลนัก เช่น หมู่บ้านเขวาสินรินทร์ บ้านจารพัต บ้านโชค มีลูกหลานสืบต่อ ๆ กันมา รุ่นหลานของตาหวดคือ ตาเป็ดเป็นคนที่รักในศิลปะ การตีทองตีเงินเป็นรูปพรรณอย่างจริงจัง ท่านได้เรียนรู้จนมีฝีมือชำนาญ ยึดเป็นอาชีพอยู่ที่บ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ปัจจุบัน บุตรของท่านทั้ง ๕ คน ก็ได้รับมรดกทางวัฒนธรรมสืบต่อจากท่านที่สำคัญคือ ตาเกิด มุตตะโสภา และตาตุ่ม มุตตะโสภา ทั้งสองท่านได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับลูกหลานและชาวบ้านที่สนใจอย่างจริงจังไม่ได้ปิดบัง ทำให้ช่างเครื่องเงินเครื่องทองขยายไปยังบ้านใกล้เคียงมากขึ้น ต่อมาเมื่อทองมีราคาสูงมากจึงหันมาทำเครื่องเงินแทน โดยดัดแปลงรูปแบบให้หลากหลายลวดลายงดงามและราคาถูก จึงเป็นเครื่องประดับที่ได้รับความนิยมมากขึ้น จนถึงปัจจุบัน ในตระกูลมุตตะโสภา ที่ชาวสุรินทร์ส่วนมากรู้จักดี เพราะท่านได้สร้าง เกียรติประวัติ จากผลงานที่ประณีตงดงาม และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติหลายรางวัลที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้คือ

นายสวาส มุตตะโสภา

นายสวาส มุตตะโสภา อายุ ๗๖ ปี เป็นลูกหลานสายตรงของตระกูลตาหวด เป็นบุตรของนายโปยมุตตะโสภา ไม่เคยเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาใด จึงอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ แต่เริ่มสนใจอยากเป็นช่างตีทองเก่งเหมือนบิดา เมื่อตนเองมีอายุได้ ๑๔ ปี ในสมัยก่อนช่างเงินและช่างทองมีน้อยคนที่มีความรู้เรื่องนี้จะสอนและถ่ายทอดให้เฉพาะบุคคลในครอบครัวหรือลูกหลานเท่านั้น ดังนั้นนายสวาสมุตตะโสภา จึงได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษประกอบกับมีความสนใจทางศิลปะด้านนี้อยู่แล้ว จึงตั้งใจศึกษาหาความรู้ด้วยความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างดี ได้เริ่มฝึกหัดตั้งแต่ขั้นตอนง่าย ๆ เรื่อยไปจนกระทั่งถึงขั้นตอนที่ยากและซับซ้อน ในที่สุดด้วยความมานะอดทนฝึกฝนอย่างมิได้ย่อท้อ จึงเกิดทักษะเกิดความชำนาญในการทำเครื่องประดับเงินและทองได้อย่างประณีตงดงาม ซึ่งสมัยอดีตประชาชนนิยมทำเครื่องประดับทองเพื่อใช้ในงานพิธีแต่งงาน โดยทำเป็นสร้อยคอ(จาร์) และต่างหู (ตะเการ์) นายสวาสมุตตะโสภา จึงรับงานที่มีผู้ว่าจ้างอยู่ตลอดเวลา เป็นจุดที่เริ่มต้นของการเป็นช่างอย่างเต็มตัวตั้งแต่นั้นมา

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๒๒ เป็นยุคสมัยทำงานฝีมือประเภทนี้ตกต่ำ แต่นายสวาส มุตตะโสภา ได้ตั้งปณิธานว่าจะพยายามประดิษฐ์เครื่องเงินและทองเพื่อพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จะได้ถ่ายทอดความรู้แก่ลูกศิษย์เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดในโอกาสต่อไป หลังจากปี พ.ศ. ๒๕๒๒ งานอาชีพเกี่ยวกับการประดิษฐ์เครื่องเงิน เครื่องทองนี้ได้กลับมารุ่งเรืองเป็นที่นิยมอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ประชาชนบ้านโชคบ้านสะตอ มืองานท่า ไม่ต้องออกไปเร่ร่อนขายแรงงานนอกหมู่บ้าน เป็นการส่งเสริมรายได้ชาวบ้านได้อีกทางหนึ่ง จึงทำให้คนในหมู่บ้านมีฐานะดีขึ้นจนเรียกติดปากว่า “หมู่บ้านเครื่องเงิน” ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของนายสวาส มุตตะโสภา ในอันที่จะสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมให้คงอยู่สืบไป ชั่วลูกชั่วหลานลูก ๆ ของท่านได้เรียนรู้การตีทอง ตีเงินเป็นรูปพรรณทุกคน

นายสวาส มุตตะโสภาได้เรียนรู้วิธีการทำเครื่องเงินมาจากพ่อ คือนายไผ่ มุตตะโสภา ซึ่งนายไผ่เอง ก็รับการถ่ายทอดวิธีการทำเครื่องเงินมาจากคุณปู่ คือนายเกิด มุตตะโสภา และนายสวาส มุตตะโสภา ก็ได้ถ่ายทอดวิธีการทำเครื่องเงินให้สมาชิกในครอบครัวและคนในหมู่บ้าน ซึ่งคนที่เคยมาเรียนการทำเครื่องเงินกับนายสวาส มุตตะโสภา เมื่อเรียนจบแล้วสามารถทำได้เองก็แยกออกมีทำกันเองภายในครอบครัว หรือร่วมกันเป็นกลุ่มภายในหมู่บ้าน

นายสวาส มุตตะโสภา เคยเล่าว่าในสมัยตั้งแต่เริ่มทำเครื่องเงินครั้งแรก พ่อทำได้จำนวนมาก ทำให้จำหน่ายไม่ได้ เนื่องจากการทำเครื่องทองและเงินยังไม่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป นายสวาสจึงดิ้นรนและพยายามที่จะขายเครื่องทองเครื่องเงินให้ได้ โดยได้เดินทางไปขายยังจังหวัดใกล้เคียง เช่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ และศรีสะเกษและตามหมู่บ้านอื่นในจังหวัดสุรินทร์ การเดินทางไปขายสินค้านั้นจะเดินทางด้วยเท้าเปล่า พอไปถึงหมู่บ้านก็จะเสนอขายสินค้าไปเรื่อย ๆ พ่อค้าก็จะขอพักกับชาวบ้านหรือถ้ามีวัดอยู่ใกล้ ๆ ก็ขอพักที่วัด เมื่อพักที่ใดพ่อรุ่งขึ้นก็มักจะมียิ่งตอมแทนแก่เจ้าของสถานที่ด้วยของที่ระลึกเล็กน้อย ๆ ที่เป็นเครื่องเงินจากฝีมือของตนเอง

นายสวาส มุตตะโสภาได้ศึกษาถึงรูปแบบการ

ทำเครื่องเงินซึ่งชาวบ้านแถบบริเวณจังหวัดสุรินทร์และใกล้เคียงเรียกว่า “ประเก้อม” สืบทอดจากบรรพบุรุษ และได้พัฒนาฝีมือจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ในภายหลังได้คิดสร้างสรรค์งานให้มีรูปลักษณะเฉพาะของช่างเมืองสุรินทร์ มีความแตกต่างจากเครื่องเงินของภาคอื่น ๆ ในด้านความประณีต ความละเอียดของลวดลายจนปรากฏดังที่รู้จักกันดีในปัจจุบัน คุณค่าศิลปกรรมเครื่องเงินของชาวสุรินทร์ มีความงามโดดเด่นไม่ซ้ำแบบใคร ทำให้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เมื่อก้าวถึงเครื่องเงินเมืองสุรินทร์หลายคนต้องรู้จัก หมู่บ้านเขวาสินรินทร์เป็นอย่างดี (สวาส มุตตะโสภา, ๒๕๓๗)

ผลงานที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ

๑. ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โล่เชิดชูเกียรติ เป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน โดยสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม โดยนายอาคม วรจินดา เป็นผู้มอบ

๒. ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ รางวัลเชิดชูเกียรติเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ (เครื่องเงิน) จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มอบ

๓. ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ รางวัลประกาศเกียรติ เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมสาขาทัศนศิลป์ (เครื่องเงิน) จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยนายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มอบ

๔. ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ รางวัลเกียรติบัตรจาก จังหวัดสุรินทร์ มอบให้ในฐานะผู้สูงอายุดีเด่นด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เนื่องในโอกาสวันผู้สูงอายุแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยนายกอบกุล ทองลงยา ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้มอบ

๕. รางวัลชนะเลิศที่ ๑ จากการประกวดของดีเมืองสุรินทร์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จากผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

๖. รางวัลชมเชย จากมูลนิธิศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน

จากผลงานที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ทำให้สื่อมวลชนทั้งวิทยุโทรทัศน์และนิตยสารให้ความสนใจมา ทำข่าวเผยแพร่ออกอากาศรายการต่าง ๆ เสมอมา สร้างชื่อเสียงแก่นายสวาส มุตตะโสภา และครอบครัวให้ขจรขจายไปไกลในแง่ของผู้ประดิษฐ์ศิลปกรรม เครื่องเงินที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ในแง่มุมมองของการคิดประดิษฐ์ เน้นประโยชน์เพื่อการใช้สอยที่สวยงาม มีคุณค่าและราคาถูก สินค้าที่ขายดีเป็นที่ต้องการของตลาดมาก ได้แก่ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัด ตุ่มหู แหวน กำไล พวงกุญแจ เป็นต้น นายสวาส มุตตะโสภา มีความเชี่ยวชาญในการทำเครื่องเงินทุกประเภท แม้บางชนิดจะไม่เคยทำมาก่อน เมื่อมีคนนำตัวอย่างมาให้ดูจะทำได้ดีทันที ปัจจุบันท่านอายุมากแล้วจึงถ่ายทอดฝีมือเชิงช่างให้ลูกหลานสืบทอดต่อไป

๒. ตระกูลเจียวทอง

นายป่วน เจียวทอง อายุ ๖๔ ปี ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๖๔ หมู่ ๓ บ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ อาชีพหลักคือ การทำนา พอว่างจากการทำนาก็จะทำเครื่องเงินเป็นอาชีพรอง นายป่วน เจียวทอง เริ่มเรียนวิธีการทำเครื่องเงินมาจากคุณพ่อเพิ่ม ธนุนาจารย์และตาโงม ผจญกล้า พี่เขย ตั้งแต่อายุประมาณ ๑๑ - ๑๒ ปี สิ่งที่ทำครั้งแรกคือ ตุ่มหู จาร จนถึงอายุ ๑๔ ปีก็เริ่มมีความชำนาญในเรื่องการทำเครื่องเงินได้พอสมควรจึงแยกออกมาทำด้วยตัวเอง และได้สอนให้กับสมาชิกในครอบครัวของตนเองและเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงกัน นายป่วนได้เล่าให้ฟังว่า การเรียนการทำเครื่องเงินนี้ก็มีความยากพอสมควร เพราะว่าคนที่จะเรียนทำเครื่องเงินได้เร็วและเก่งนั้น ต้องขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียน การเรียนทำเครื่องเงินนี้ไม่เหมือนกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษา เพราะการเรียนในโรงเรียนนี้จะเรียนที่ไหนหรือไม่ก็เรียนที่บ้านได้ หรือเข้าห้องสมุดก็ได้ หรือเรียนด้วยตัวเองที่บ้าน แต่มักไม่ค่อยสนใจเท่าใดนัก แต่การเรียนทำเครื่องเงินนี้จะต้องมีความสนใจเป็นอย่างมาก มีความตั้งใจจริงในการเรียนเป็นคนใจเย็น มีความประณีตในการทำเครื่องเงิน มีความอดทนเป็นอย่างมาก และตั้งใจเรียนจริงจังจึงจะสามารถทำได้สวยงามทุกประเภท (ป่วน เจียวทอง, ๒๕๓๗)

๓. ตระกูลผจญกล้า

นายเชียร ผจญกล้า ปัจจุบันอายุ ๗๑ ปี อาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๔๒ หมู่ที่ ๔ บ้านโชค ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้ทำนาเป็นอาชีพหลักและเมื่อว่างจากการทำนาก็จะทำเครื่องเงินเป็นอาชีพรองนายเชียร ผจญกล้า ได้สมรสกับนางเทือก ผจญกล้า มีบุตรด้วยกันทั้งหมด ๔ คน เป็นผู้ชาย ๓ คน และบุตรหญิงอีก ๑ คน บุตรของนายเชียร ผจญกล้าได้ทำงานรับราชการและเข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ ๖ ด้วยกันทั้งหมด ๗ คน เหลือเพียงลูกคนสุดท้ายที่อยู่นั้นที่อยู่เรียนวิธีการทำเครื่องเงิน (เชียร ผจญกล้า, ๒๕๓๗)

การเรียนรู้วิธีการทำเครื่องเงินของนายเชียรนี้ นายเชียรได้เรียนมาจากคุณพ่อ คือนายอัญ ผจญกล้า พ่อเรียนรู้อาชีพจากปู่ ชื่อ นายจิ้น ผจญกล้า นายเชียรเรียนการทำเครื่องเงินนี้ใช้เวลาประมาณ ๓-๔ ปี ก็มีความชำนาญ นายเชียรบอกว่าจะทำเครื่องเงินได้สวยต้องมีความตั้งใจเรียนมากและการเรียนในสมัยก่อนนั้น จะเรียนในช่วงเวลาว่างจากการทำนา แต่ในปัจจุบันนี้การทำเครื่องเงินมักจะทำทั้งวันเพราะว่าไม่ค่อยได้ทำนา เนื่องจากฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล บางปีก็ไม่ได้ ทำนากันเพราะว่าจ้างให้คนอื่นทำแทน การเรียนทำเครื่องเงินของนายเชียรในตอนนั้นมีควมยากลำบากมากเพราะไม่ค่อยมีคนนิยมเท่าักบสมัยนี้ พอทำได้แล้วก็ต้องออกขายเองด้วยไม่ค่อยมีใครรู้จัก บางครั้งต้องเดินขายเครื่องเงินถึงแถวเขตอำเภอซุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีความยากลำบากมาก แต่ก็ต้องสู้เพื่อนำเงินส่งให้ลูกทั้ง ๔ คนได้เรียนหนังสือให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในสมัยก่อนตอนที่นายเชียร ผจญกล้าเรียนการทำเครื่องเงิน นายเชียรเองมีความตั้งใจและสนใจในเรื่องการทำเครื่องเงินมาก ด้วยความมานะและความอดทน นายเชียร ผจญกล้าเคยพูดกันตัวเองเสมอว่าจะพยายามทำเครื่องเงินให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจะขาย เครื่องเงินนี้เพื่อเอาเงินส่งลูก ๆ ได้เรียนหนังสือในระดับสูง ๆ ทุกคนให้ได้ และในตอนนี้นายเชียรก็ได้สำเร็จแล้ว เพราะว่าลูก ๆ ของนายเชียร ผจญกล้าเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีบ้าง จบสายวิชาชีพอื่นบ้างและ

ได้มีงานทำกันหมดทุกคนแล้ว โดยลูกชาย ๓ คนนั้น ได้รับราชการครู ส่วนลูกผู้หญิงนั้นทำงานอยู่ที่ศูนย์ขยายพันธุ์พืชจังหวัดสุรินทร์ ๒ คน ทำงานที่จังหวัดนครราชสีมา ๑ คน และทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ๑ คน แล้วก็อยู่เรียนการทำเครื่องเงินที่บ้านอีก ๑ คน ซึ่งก็นับว่านายเชียร ผจญกล้า เป็นคนที่มีความขยันหมั่นเพียรมาก ควรแก่การยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่าง ปัจจุบันท่านก็ยังทำเครื่องเงินและถ่ายทอดฝีมือช่างให้กับลูกหลานที่สนใจเรียนรู้ตลอดเวลา

ตระกูลช่างเครื่องเงินที่กล่าวมา เป็นผู้ที่มิพระคุณอย่างใหญ่หลวงต่อช่างเครื่องเงินรุ่นหลังในหมู่บ้าน เพราะทุกท่านได้ถ่ายทอดเคล็ดวิชาให้อย่างจริงจังเท่าเทียมกัน ไม่เฉพาะเจาะจงแต่ลูกหลานในตระกูลของตนเอง จึงทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เรียนรู้การทำเครื่องเงินและนำไปประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงครอบครัวกันโดยทั่วหน้า ปัจจุบันบ้านเขวาสินรินทร์ บ้านโชค และบ้านสตอเป็นที่รู้จักของคนทั้งจังหวัดสุรินทร์ คนต่างจังหวัด แม้แต่คนต่างประเทศว่าเป็น “หมู่บ้านเครื่องเงินที่มีฝีมืองดงาม” เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเมืองสุรินทร์ให้เข้าไปเลือกหาซื้อเครื่องเงินรูปพรรณ ได้ในราคาถูก ฝีมือประณีตจากชาวบ้าน ทางราชการให้การส่งเสริมโดยทำถนนลาดยางจากตัวเมืองเข้าไปถึงหมู่บ้านอย่างสะดวก

ลวดลายเครื่องเงินรูปพรรณ

เครื่องเงินรูปพรรณของจังหวัดสุรินทร์ มีการแกะสลักลวดลายบนเม็ดเงินอย่างสวยงาม มีการแบ่งประเภทลวดลายออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ลวดลายโบราณ ได้แก่ ลายกลีบบัว ลายดอกพิกุล ลายดอกจัน ลายร่วงแห ลายตรง ลายเกลียว ลายข้าวหลามตัด ลายพิฆทอง ลายใบไม้ ลายพระอาทิตย์ เป็นต้น

๒. ลวดลายสมัยใหม่ เป็นลายที่ผู้ซื้อสั่งทำโดยเอารูปแบบจากที่อื่นมาให้ดูหรือเขียนแบบมาให้ช่างจะแกะสลักได้ทุกแบบ เป็นวิวัฒนาการได้ลวดลายเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ลายกระรอก ลายช้างเดี่ยว ลายช้างคู่ ลายมะเฟือง ลายแมงมุม เป็นต้น

จากการวิจัยของอารีย์ ทองแก้ว (๒๕๓๗) ได้ข้อมูลว่า ลายกลีบบัว เป็นลายดั้งเดิมโบราณที่งดงามเป็นที่ต้องการของลูกค้ำมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ลายดอกพิกุล ลายดอกจัน ลายร่วงแหและลายอื่น ๆ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๔ ได้สัมภาษณ์นางเบือง ผจญกล้า (๒๕๔๔) ชาวบ้านโชค กิ่งอำเภอกาบเชิงสุรินทร์ ซึ่งนำเครื่องเงินมาจำหน่ายในงานหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของจังหวัดสุรินทร์ ให้ข้อมูลว่าปัจจุบันลายที่สวยงามที่สุดคือ ลายดอกพิกุล รองลงมาเป็นลายดอกจัน ส่วนลายกลีบบัวนั้นแกะยากไม่ค่อยมีช่างรุ่นหลังแกะสลัก จึงไม่ค่อยมีออกวางขาย อาชีพการทำเครื่องเงินของชาวบ้านในกิ่งอำเภอกาบเชิงสุรินทร์ เป็นภูมิปัญญาบรรพบุรุษที่ลูกหลานยังคงอนุรักษ์ และใช้ประกอบเป็นอาชีพหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวให้มีความสุขด้วยความขยันหมั่นเพียรมาจนถึงทุกวันนี้และอนาคตต่อไปอีกยาวนาน

รูปแบบเครื่องเงิน

เครื่องเงินเมืองสุรินทร์มีการทำลักษณะเม็ดเงินออกมาไม่หลายรูปแบบนัก เพราะไปเน้นตรงการแกะสลักลวดลายมากกว่า เท่าที่รวบรวมรูปแบบที่ผลิตมี ๔ รูปแบบ คือ

๑. แบบเม็ดประจำทรงกลม มีลักษณะทรงกลม พองตรงกลาง ส่วนหัวและท้ายแบนคล้ายผลส้ม รูปแบบนี้มีการทำมากที่สุดและหลายขนาด เมื่อแกะลวดลายแล้วนำมาร้อยเป็นสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ตุ้มหู พวงกุญแจได้สวยงามมาก

๒. แบบตะโพนหรือแบบทรงกระบอก ทำเป็นแท่งยาวตรงสูง ๑-๒ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร เมื่อนำมาแกะลวดลายเสร็จก็นำมาร้อยต่อ ๆ กันเป็นสร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัด พวงกุญแจ ตุ้มหู

๓. แบบโองีง ทำคล้ายแบบทรงกระบอก แต่จะพองตรงกลางคล้ายโองีงมีหลายขนาด เมื่อนำมาแกะลวดลายแล้วก็นำมาร้อยสลัดกับเม็ดแบบต่าง ๆ เป็นสร้อยคอ ตุ้มหู พวงกุญแจ

๔. แบบสี่เหลี่ยม ทำเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสจะร้อยตรงมุมเมื่อแกะลวดลายแล้ว นิยมนำมาร้อย

ทำเป็นพวงกุญแจ ตุ่มหู มากกว่ามาร้อยทำสร้อยคอ หรือสร้อยข้อมือ

นอกจากนี้ยังมีการทำเข็มขัดเงิน ทำตุ่มหูที่เรียกว่า “ตะเการ์” ตะเการ์ของสุรินทร์ทำเงินเป็นเส้นเล็ก ๆ แล้วนำมาประกอบเป็นรูปทรงกลมได้ลายเป็นกลีบดอกไม้ฝอย ๆ สวยงามมาก มีช่างฝีมือที่ชำนาญจริง ๆ เท่านั้นที่จะทำได้ ส่วนรูปแบบอื่นช่างเครื่องเงินทั่วไปทำได้หมด ต่างกันตรงฝีมือการแกะสลัก และ ความชำนาญของช่างแต่ละคน เม็ดเครื่องเงินที่มีผู้นิยมมากที่สุด คือ แบบทรงกลม รองลงมาเป็นแบบทรงตะโพก แบบโอ่งและแบบสี่เหลี่ยมตามลำดับ

สรุป

เครื่องเงินเมืองสุรินทร์เป็นศิลปะที่สัมผัสได้ทั้งความงดงามในด้านจิตใจภายในและความงดงามภายนอก เมื่อได้นำมาประดับตกแต่งในเรือนกายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือภูมิปัญญาของชาวบ้าน

ไม่เคยหยุดนิ่ง พยายามคิดสร้างสรรค์รูปแบบลวดลายให้กันไปตามความต้องการของลูกค้าตลอดเวลา เป็นการเสริมสร้างศิลปหัตถกรรมได้แปลกใหม่เป็นที่นิยมได้อย่างต่อเนื่อง ลูกหลานในบ้านโชค บ้านสะดอ บ้านเขวาสินรินทร์ได้ยึดการทำเครื่องเงินรูปพรรณเป็นอาชีพเลี้ยงครอบครัวอย่างภาคภูมิใจ ด้วยฝีมือที่ประณีตงดงามด้วยราคาย่อมเยา ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ดีพอใช้ด้วยรายได้ จากการจำหน่ายเครื่องเงิน การช่วยตนเองของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ทางราชการได้สนับสนุนช่วยพัฒนาถนนเข้าหมู่บ้านและสาธารณสุขโรคให้มีความสะดวกมากขึ้น หมู่บ้านนี้จึงกลายเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปจับจ่ายซื้อเครื่องเงินกันตลอดปี การทำเครื่องเงินรูปพรรณจึงเป็นอาชีพหัตถกรรมที่สืบทอดมาจากรบรรพบุรุษที่ควรค่าแก่การส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ต่อไป

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัดถาวร. (๒๕๒๐). คติชนวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
 จุลทรรชนี พยาขรานนท์. (๒๕๓๗, พฤษภาคม ๑๓). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.
 เขียว ผจญกล้า. (๒๕๓๗, พฤษภาคม ๑๒). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.
 แฉ่งน้อย ปัญจพรรค. (๒๕๓๔). เครื่องเงินในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย.
 เบือง ผจญกล้า (๒๕๔๔, ธันวาคม ๒๐). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.
 ปาน เขียวชาญ. (๒๕๔๒, พฤษภาคม ๕). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.
 ป่วน เจียวทอง. (๒๕๓๗, พฤษภาคม ๑๐). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.
 สวาส มุตตะโสภา. (๒๕๓๗, กรกฎาคม ๑๐). ชาวบ้าน. สัมภาษณ์.